Rok III Tarnowskie Góry, dnia 16 marca 1932 r. Nr. 22.

NOWINY

Przedpłata miesięczna z dostawą do domu 1,50 zł.

Cena numeru 20 gr.

Wychodzi w każdą środę i sobotę.

Redakcja i Adm.: Tarn. Góry — Tel. 1034

REKLAMY:
0,20 zł za 1 łam. wiersz mm
OGŁOSZENIA
według umowy.

Znaczenie ostatnich wyborów w Niemczech.

Z wiadomości o wyborach prezydenta Rzeszy Niemieckiej wynika, że największą liczbę głosów uzyskał feldmarszałek Hindenburg, któremu jednak do uzyskania bezwzględnej większości, wymaganej w pierwszem głosowaniu, zabrakło około 170.000 głosów. Wprawdzie w drugiem głosowaniu, które odbędzie się za 4 tygodnie, wybór Hindenburga jest zapewniony, niemniej przeto pozostaje faktem, że popierające go stronnictwa straciły poważną ilość głosów w porównaniu z ostatniemi wyborami do Reichstagu, odbytemi półtora roku temu. Wówczas stronnictwa te uzyskały 60 procent ogólnej liczby głosów — obecnie 48 procent. Liczba ta byłaby jeszcze znacznie mniejsza, gdyby nie osobisty autorytet Hindenburga, na którego głosowało bardzo wielu nacjonalistów i zwolenników prawicy. Równocześnie zaś obóz Hitlera wykazuje oszałamiający wprost przyrost: z 6.40.000 głosów przy wyborach do Reichstagu skoczył obecnie na blisko 11.330.000 głosów, co oznacza przybytek prawie o 80 procent. Zdobył on teraz 30 proc. ogólnej liczby głosów, łącznie zaś z drugim kandydatem opozycji prawicowej, Duesterbergiem — zgórą 37 proc.

Komuniści, wbrew wszelkim przewidywaniom, nie powiększyli swego stanu posiadania, a nawet zaznaczyło się pewne osłabienie ich wpływów. W wyborach do Reichstagu mieli 14 proc. ogólnej liczby głosów, obecnie zaś kandydata ich, Thälmanna, poparło tylko 13 procent wyborców. Szanse jego obliczano na 6—7 miljonów głosów, dostał zaś niespełna 5 miljonów. Dowodzi to m. in., że nie spełniły się nadzieje na poparcie Thälmanna przez część wyborców socjalistycznych.

Tyle cyfry. Przy ocenie wyniku wyborów trzeba jednak wziąć pod uwagę przedewszystkiem fakt, że poza jednym Thälmannem nie było właściwie przy tegorocznych wyborach prezydenta Rzeszy kandydatów ani lewicowych, ani centrowych. Zarówno Hitler, jak Hindenburg i Duesterberg reprezentują obóz prawicy nacjonalistycznej, a różnią się jedynie w poglądach na drogi, wiodące do odbudowy potęgi niemieckiej. Wzrastająca fala nacjonalizmu niemieckiego doprowadziła do takiego paradoksu, że niemieckie stronnictwa lewicowe i centrowe, których kandydat jeszcze 7 lat temu uzyskał dużą liczbę głosów w walce z Hindenburgiem, jako ówczesnym kandydatem prawicy, obecnie nietylko nie mogły marzyć o wystawieniu kandydata z pośród własnych szeregów, ale musiały zasłonić się osobą Hindenburga, by oddalić — choćby na krótki czas — widmo „faszystowskich" rządów Hitlera.

Powtarzamy: na krótki czas, bo wątpić należy, czy obecne zwycięstwo Hindenburga zdoła pohamować dalszy rozwój ruchu hitlerowskiego. Z chwilą, gdy zabraknie starego feldmarszałka, lewica i środek będą za słabe, by powstrzymać parcie Hitlera do władzy, chyba, że zajdą tymczasem jakieś nieprzewidziane wypadki, np. rozkład wewnętrzny Partji Narodowo—Socjalistycznej. Na to się jednak narazie nie zanosi.

Również fakt, że przyrost komunizmu uległ zahamowaniu, dowodzi siły prądów nacjonalistycznych, które zniszczywszy niemal zupełnie ugrupowania środka i umiarkowanej prawicy, z wyjątkiem jednego Centrum katolickiego, zaczynają obecnie ogarniać nawet lewicowo do tej pory nastrojone rzesze robotnicze.

Niestety, nie wszędzie zagranicą zdają sobie sprawę z doniosłości tego zjawiska. Depesze z Paryża sygnalizują np., że lewicowa prasa francuska skłonna jest uważać wynik wczorajszych wyborów w Niemczech za sukces żywiołów umiarkowanych i niezaborczych. Nie trzeba tu oczywiście dowodzić, jak niebezpiecznym błędem są tego rodzaju poglądy. Jeśli — jak już wspominaliśmy — Hindenburga różnią od Hitlera tylko poglądy na taktykę w dążeniu do odbudowy dawnej potęgi Niemiec, to nawet te różnice zmniejszają się z miesiąca na miesiąc. Wszak świeżo kanclerz Brüning oświadczył, iż Niemcy nie mogą więcej płacić odszkodowań, co pokrywa się zupełnie ze stanowiskiem Hitlera w tej dziedzinie: również w zakresie walki o rewizję granic i o wolność zbrojeń dla Niemiec stanowisko obu obozów jest właściwie zupełnie identyczne.

Kto się jednak chce łudzić, chwyta się najlżejszych choćby pozorów i stąd taka właśnie ocena sytuacji w szeregach socjalistów i radykałów francuskich. Liczą oni na to, że wybór Hindenburga wzmocni szanse lewicy francuskiej przy nadchodzących wyborach do izby deputowanych i przygotowują się do nowej kampanji w duchu pacyfistyczno-„lokarneńskim".

Wszyscy trzeźwo myślący Polacy nie będą się wskutek w ostatnich niem. wyborów oddawali najmniejszym zgoła złudzeniom i będą na dalszy rozwój stosunków politycznych w Niemczech patrzyli jasno, zachowując najdalej posuniętą czujność, podyktowaną zdrowym instynktem samozachowawczym.

Rokowania handl. polsko-niemieckie.

Toczące się obecnie w Warszawie rozmowy polsko-niemieckie, mające na celu w pierwszym rzędzie znalezienie możliwości ograniczenia względnie zniesienia specjalnych zarządzeń restrykcyjnych w dziedzinie obrotu towarowego polsko-niemieckiego, posuwają się powoli naprzód.

Obecnie, jak się dowiaduje PAT. omawiana jest głównie sprawa przyznania sobie wzajemnych kontyngentów.

Podane ostatnio przez prasę niemiecką wiadomości jakoby rząd Rzeszy zamierzał wprowadzić z dniem 15 b. m. maksymalne stawki celne względem Polski, nie odpowiadają prawdzie. Jak nas informują z miarodajnych źródeł, wprowadzenie z dniem 15 bm. tych stawek nie jest przewidziane.

—::—

Wykonanie ustawy antyalkoholowej.

Doniosły okólnik o miejscach sprzedaży i plebiscytach alkoholowych.

Min. skarbu wydało ostatnio w porozumieniu z min. spraw wewn. i sprawiedliwości bardzo ważny okólnik LD. VI. 2079 32, dotyczący wykonania ustawy przeciwalkoholowej z 21-go marca 1931 r.

Okólnik ten rozstrzyga szereg zasadniczych kwestyj. m. in.: kwestję, które miejsca sprzedaży detalicznej napojów alkoholowych włączone są do zamkniętej przez ustawę ogólnej liczby 20 000 miejsc detalicznej sprzedaży?

Okólnik ustala, że do tejże ogólnej ilości włączone są miejsca sprzedaży detalicznej napojów alkoholowych wykonywane w restauracjach kolejowych I i II kl. oraz w kasynach wojskowych.

Natomiast w myśl okólnika nie są włączone do ogólnej, ustawowej ilości miejsc detalicznej sprzedaży napojów alkoholowych bufety ze sprzedażą tych napojów, znajdujące się w lokalach zamkniętych o ściśle ograniczonym dostępie wyłącznie dla członków, a więc bufety związkowe, klubowe i t. p.

Władze skarbowe winny więc klubom, związkom i t. p., starającym się o prawo detalicznej sprzedaży napojów alkoholowych zezwoleń odpowiednich udzielać bez oglądania się, czy w danej miejscowości ustawowa ilość miejsc tych sprzedaży została już wyczerpana.

Władze skarbowe winny jednak ograniczać się przy wydawaniu tego rodzaju zezwoleń do wypadków zasługujących na szczególne uwzględnienie i nie udzielać tych zezwoleń klubom, które nie noszą charakteru ściśle zamkniętego grona członków.

Okólnik ustala dalej, że pojęciem miejsc stałej sprzedaży napojów alkoholowych nie jest objęta doraźna, jednorazowa sprzedaż, uruchomiona w razie potrzeby detaliczna sprzedaż napojów alkoholowych w bufetach na zabawach publicznych, w czasie wystaw, wyścigów, przedstawień teatralnych lub cyrkowych itp. imprez.

Władze skarbowe (Izby skarbowe, Wydziały skarbowe) mogą zatem w razie zachodzącej potrzeby udzielać zezwoleń na jednorazowe uruchomienie tego rodzaju sprzedaży napojów alkoholowych. Osoby ubiegające się o taką sprzedaż napojów alkoholowych mają jednak przedstawić władzom skarbowym zaświadczenia władzy administracji ogólnej iż nie podnosi ona zastrzeżeń w sprawie sprzedaży napojów alkoholowych w czasie danej imprezy.

Okólnik ustala w dalszym ciągu, że kasyna urzędnicze, mieszczące się w obrębie zabudowań fabrycznych, nie mogą uzyskiwać uprawnień zezwalających na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.

Następne ustępy okólnika ustalają normy, dotyczące sprawy plebiscytów przeciwalkoholowych.

Najważniejszym przytem dla kupców jest postanowienie ustępu 8-go okólnika mówiące, że „Koncesje cofnięte wskutek wprowadzonego całkowitego zakazu sprzedaży napojów alkoholowych uważa się za wygasłe.

W razie uchylenia zakazu sprzedaży władze skarbowe obsadzają wolne punkty (miejsca), według swobodnego uznania, przy zachowaniu ogólnie obowiązujących w tej mierze przepisów".

Postanowienie to dotyka bardzo boleśnie dawnych koncesjonarjuszy, którzy skutkiem plebiscytów utracili swe koncesje, a spodziewali się, że obecnie, po uchyleniu w myśl noweli postanowień plebiscytowych odzyskają swe dawne koncesje z powrotem.

Domagały się tego organizacje kupieckie, a postulaty swe uzasadniały wielkiemi szkodami gospodarczemi, jakie owi koncesjonarjusze wskutek plebiscytu ponieśli.

Co do sprawy plebiscytów przeciwalkoholowych to okólnik postanawia, że gminy, które przeprowadziły były poprzednio na podstawie ustawy z roku 1930 uchwały (plebiscytowe) o całkowitym zakazie sprzedaży napojów alkoholowych, muszą obecnie przeprowadzić ponownie w tej sprawie głosowanie. O ile tego ponownego głosowania nie przeprowadzą, to zakaz sprzedaży napojów alkoholowych przestaje w nich samoczynnie obowiązywać.

Wprowadzony w drodze powszechnego głosowania całkowity zakaz sprzedaży napojów alkoholowych na terenie danej gminy obejmuje także zakaz sprze-

dały tych napojów w restauracjach i bufetach na stacjach kolejowych.

Wreszcie ostatnie ustępy okólnika dotyczą uprawnień komisji do walki z alkoholizmem, które zostały na nowo uregulowane.

Bekonarnia.

W naszej rzeźni miejskiej rozpoczęło się nowe życie. Bekonarnia ostatecznie została uruchomiona. Około 400 do 500 sztuk świń będzie tam dziennie bito, z których to bekony przeznaczone są na eksport do Anglji. Bekonarnia tarnogórska urządzona została według najnowszych wymogów techniki.

Z. O. K. Z.

Koło Miejscowe Związku Obrony Kresów Zachodnich w Tarnowskich Górach przypomina swym członkom o zebraniu miesięcznem mającem się odbyć w czwartek dnia 17 marca 1932r. o godz. 19-tej w sali Szkoły Górniczej ul. Karola Miarki.

Referat na temat „Polska marynarka wojenna" z obrazami świetlnemi wygłosi p. porucznik Sołtysik Stefan, adjutant 3 Pułku Ułanów.

Uroczyste zakończenie rekolekcji.

W Państwowem Gimn. Żeńskiem w Tarnowskich Górach odbyło się w dniu 11 marca br. o godz. 9-tej rano uroczyste zakończenie rekolekcji, które wygłaszał przez trzy dni Wiel. Ks. Adam Rocz z klasztoru OO. Kamiljanów, który również po ukończeniu tychże odprawił uroczystą solenną mszę św. z Tedeum Laudamus, w czasie której uczennice zakładu przystąpiły do Stołu Pańskiego. Po ukończeniu mszy św. Wiel. Ks. Rocz udzielił uczennicom błogosławieństwa Ojca świętego.

Miejscowa Kasa Chorych rozpisała przetarg publiczny na roboty malarskie. Warunki przetargu i ślepy kosztorys można nabyć w biurze Kasy Chorych za opłatą. Otwarcie ofert nastąpi w dniu 4 kwietnia o godz. 12-tej.

Wstrzymanie nabożeństw. Po dokonaniu przez Przewielebnego Księdza Prałata Lewka uroczystego aktu poświęcenia kaplicy szkolnej w Państwowem Gimnazjum Żeńskiem zostało odprawiono w takowej kilka mszy św. w czasie odbywających się rekolekcji. Jednakże dalsze nabożeństwa nie mogą być odprawiane ze względu na to, że dotychczas nie nadeszło zezwolenie odprawiania mszy świętej w poświęconej kaplicy od Ojca św. Jak nas z miarodajnych stron informują, zezwolenie to ma w krótce nadejść.

W imię prawdy.

W 21 numerze Nowin z dnia 13 marca br. ukazała się korespondencja nieznanego mi autora, który opisał uroczystość poświęcenia ołtarza w Państwowem Gimnazjum żeńskiem w Tarnowskich Górach. W ostatnim ustępie przytoczone zostało następujące zdanie: „Dziwić się należy, że grono nauczycielskie z małymi tylko wyjątkami nie brało udziału w tej uroczystości".

Wobec powyższej mylnej informacji stwierdzam jako Dyrektor zakładu, że grono profesorskie w pełnym komplecie wzięło udział w uroczystości poświęcenia ołtarza.

(—) Dyrektor gimn. Jan Roj.

Walne zebranie Chrześc. Dem.

Dnia 13 bm. odbyło się w sali Hotelu pod Lipami walne zebranie delegatów z całego powiatu tarnog. Partji Chrześcijańskiej Demokracji. Wszyscy prezesi poszczególnych miejscowości pow. byli obecnemi. Nasamprzód prezes powiatowy przeczytał porządek obrad który jednogłośnie został przyjęty. Po zagajeniu i przywitania delegatów oraz gości przez p. Dra Hagera przystąpiono do stwierdzenia obecnych delegatów. Następnie złożyli sprawozdanie członkowie zarządu z ich rocznej działalności. Po sprawozdaniu komisji rewizyjnej udzielono zarządowi absolutorjum, poczem zabrał głos p. Dr. Hager, referując szczegółowo nad obecną sytuacją gospodarczą a przedewszystkiem z działalności partji Chrześcijańskiej Demokracji w Sejmie Śląskim. Przystąpiono następnie do wyboru zarządu powiatowego, w skład którego weszli: jako prezes p. dyrektor Banku Ludowego Rowiński, wiceprezes p. Dr. Hager, II wiceprezes p. Żydek z Radzionkowa, sekretarz p. Lończyk, skarbnik p. Stolarski, zast. p. Klimek. Na ławników wybrano pp. Szulgita z Tarn. Gór, Glanca z Radzionkowa, Więcka z Chechła Starego, oraz Kocota. Do komisji rewizyjnej wyznaczono pp. Kapuścioka i Kralewskiego. Również przystąpiono do wyboru delegatów na zjazd wojewódzki. Wybrani zostali: pp. Rowiński, Żydek, Lończyk i Zgorzelski. Na zastępców wyznaczono pp. Glanca, Kralewskiego, Gajdę i Bacika z Kozłowej Góry. Po załatwieniu jeszcze kilka spraw czysto administracyjnych zamknięto zebranie przez nowo-wybranego przewodniczącego p. Rowińskiego z apelem do wszystkich obecnych, aby nadal działali intensywnie tak jak dotychczas ku dobru naszej Ojczyzny. Pocieszającem jest iż do partji Chrześcijańskiej Demokracji zgłasza się z dnia na dzień wielka ilość członków. Zauważyć przedewszystkiem można to w miejscowościach Radzionków i Tarn. Góry.

—::—

Ulgi

tylko dla płacących bieżące podatki.

W Nrze 30 „Gazety Handlowej" pojawił się artykuł o pełnomocnictwach podatkowych dla Ministra Skarbu, z którego wynika, że ulgi — w spłacaniu zaległych podatków mają być uzależnione od regularnego płacenia podatków bieżących, — to samo odnosi się również do zaległych składek w ubezpieczalniach społecznych.

Jest rzeczą znaną, że zaległości powstały przeważnie wskutek nadmiernie wysokich podatków i świadczeń, wskutek ich nierównomiernego rozkładu na różne warstwy płatników, a powstały w czasie lepszej konjunktury; — ulgi i pomoc odnośnie do zaległości (bezsprzecznie konieczne) — bez równoczesnej sanacji stanu obecnego i poprawy złego systemu podatkowego nie dadzą żadnego rezultatu — tak jakby amputacja jakiegoś obumarłego członka organizmu, bez usunięcia radykalnego części zgangrenowanych nic nie pomogła — gdyż chorobliwe ropienie postępowałoby dalej — a po niejakim czasie okazałoby się, że trzeba drugiej operacji oraz amputacji członka, który można było ocalić przeprowadzając odrazu radykalną i racjonalną kurację.

Już to, że zaległości powstały w czasie normalnej a w każdym razie lepszej konjunktury, wskazuje, że bieżące obciążenie jest zbyt wysokie i nie może być płacone przy obecnym niebywałym zastoju. Każdy warsztat — a zwłaszcza produkujące na eksport, więc te, które są najpożyteczniejsze dla Państwa — potrzebują przecież ogromnych nakładów na wyprodukowanie gotowego towaru zanim on dojdzie do miejsca przeznaczenia (f. o. b. czy c. i. f.) i zanim wytwórca otrzyma zań choć część ceny kupna. Dziś cena ta jest tak niską, że w wielu gałęziach produkcji zaledwie wystarcza na koszta produkcji — prawie bez zysku — tak, iż na podatki i świadczenia albo nic albo b. mało pozostaje. — Nie można przecież płacąc regularnie bieżące raty podatkowe i ubezpieczeniowe nie płacić zajętych przy produkcji robotników!

Mylnem i niedopuszczalnem przeto jest twierdzenie, że ci co bieżących rat nie płacą, to „albo płacić nie chcą, albo są bankrutami", których ratować nie warto". Ani to, ani tamto: Trzeba poddać rewizji wysokość bieżących stawek podatkowych i opłat socjalnych oraz dać przemysłowi tani kredyt obrotowy, aby ten mógł zdrowo produkować nie zapożyczając się na lichwiarskie procenty, a zaległości powstałe z zbyt wygórowanych wymiarów znieść. Gdy tego nie, zrobimy doprowadzimy połowę zdolnego jeszcze do życia przemysłu do upadku.

—::—

Zebranie
komitetu bezrobotn.

W sobotę po południu odbyło się posiedzenie członków komitetu bezrobotnych. Omawiano wszelkie sprawy odnoszące się do postulatów wniesionych do Magistratu. Stwierdzono, iż Magistrat przychylił się do prośby komitetu w sprawie przydziału ubikacji na biuro dla komitetu naszych bezrobotnych, które urządzone zostanie obok Zarządu Policji Miejskiej. Również przyrzekł p. burmistrz, iż w przyszłości stemplowanie legitymacyj oraz wypłata zapomóg odbywać się będzie w sali gimnastycznej przy ul. Sobieskiego. W sprawie zniesienia kucheń dla bezrobotnych zdecydowano się, iż takowe nie należy znieść, albowiem przeprowadzić należy reorganizację tychże i dążyć do tego, aby potrawy przygotowane zostały lepiej jak dotychczas. Dalej stwierdził komitet, iż w szkołach powszechnych rozdzielony zostanie pomiędzy dzieci cukier, który nie bywa w odpowiedny sposób wykorzystany, wobec czego uchwalono zwrócić się w tej sprawie do Magistratu, aby w przyszłości cukier nie rozdawano pomiędzy dzieci szkolne, natomiast by otrzymali takowy sami bezrobotni. Również stawiono wniosek do Magistratu, aby tenże raczył przystąpić do podziału zapomóg świątecznych w odpowiednym czasie, przynajmniej 7 dni przed świętami.

Wczoraj na godz. 13-tą Komitet zwołał zebranie do sali gimnastycznej przy ul. Sobieskiego. Ponieważ sala była zajęta przez wojsko — zebranie się odbyć nie mogło. Bezrobotni udali się tedy do Domu Ludowego gdzie powzięli rezolucję odnoszącą się do różnych spraw bezrobocia, która wręczona zostanie p. Staroście. Przebieg obrad był bardzo spokojny.

Posiedzenie
Rady Miejskiej.

W czwartek dnia 17 marca br. o godz. 18-tej odbędzie się posiedzenie Rady Miejskiej. Na porządku dziennym mamy jedynie sprawę odnoszącą się do uchwalenia budżetu dla miasta Tarnowskich Gór na rok 1932/33. W prawdzie jest to najważniejsza kwestja gospodarcza miasta naszego i winni się zjawić na to posiedzenie wszyscy członkowie Rady Miejskiej.

Obniżenie proc. kary za zwłokę

przy karach administracyjnych.

Na skutek rozporządzania Rady ministrów, uchwalonego w dniu 29 lutego b. r., dotychczasowe kary za zwłokę pobierane od należytości pieniężnych na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 22-go marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnem, które dotychczas wynosiło 2 proc. miesięcznie, obniżone zostały kary za zwłokę na półtora proc.

Rozporządzenia powyższe weszło w życie z dnia 12 marca b. r., po ogłoszeniu go w „Dzienniku Ustaw".

Poczta lotnicza

sterowcem „Hr. Zeppelin" do Ameryki.

Z dyrekcji poczt i telegrafów w Krakowie komunikują, że sterowiec „Hrabia Zeppelin" podejmie lot z lotniska w Friedriechshafen do Ameryki Południowej w dnia 20 b. m. 3 i 17 kwietnia i 1 maja i przewiezie przesyłki listowe do Argentyny, Brazylji, Chile, Paragwaju, Peru i Urugwaju. Czas przelotu będzie trwał 3 dni. Opłata za listy i kartki pocztowe do Brazylji za każde 5 gramów wagi 3 zł., za druki, próbki i papiery handlowe za każde 25 gramów wagi 1.50 zł. Opłata za listy i kartki do Argentyny, Boliwji, Chile, Paragwaju, Peru i Urugwaju za każde 5 gramów wagi 3.50 zł., za druki, próbki i papiery handlowe za każde 25 gramów wagi 3.40 zł. Przesyłki listowe przeznaczone do przewozu sterowcem „Hrabia Zeppelin" muszą być oznaczone uwagą „Mit Luftschiff Graf Zeppelin".

Odpowiedzialność Państwa za szkodę z winy organów państw.

Czy wedle ustawodawstwa obowiązującego na obszarze b. dzielnicy austrjackiej, Państwo jako korporacja Prawa publicznego, względnie ściśle mówiąc Skarb Państwa odpowiada za szkodę, wyrządzoną osobom prywatnym z winy organów władzy państwowej cywilnej czy wojskowej, przy wykonywaniu przez nie obowiązków służbowych.

Kwestja ta była dotychczas w nauce prawa i w praktyce sądów sporną, a orzecznictwo sądów za poglądem prawnym Najwyższego Sądu austrjackiego i następnie także polskiego, nie uznawało odnośnej odpowiedzialności Państwa.

Znane są wypadki, w których Sąd Najwyższy polski uznał nieodpowiedzialność Państwa za szkody wyrządzone np. wskutek tego, iż samolot wojskowy ćwiczący, wpadł przez dach domu do mieszkania (orzeczenie z 26 XI 1924 III Rw. 1931/24)! taksamo za szkodę, jaka powstała wskutek tego, że oddział wojska w czasie przemarszu zakwaterował się w domu i pozostawił granat, który spowodował wybuch, uszkodzenie domu śmierć wzgl. uszkodzenie mieszkańców (orzeczenie z 19 VI 1928 III Rw. 1316/28); taksamo we wypadku, gdy lotnik wojskowy wykonywując niewłaściwie zbyt nisko nad miastem ewulucje samolotowe spowodował spłoszenie się koni i uszkodzenie ludzi (orzeczenie z 23 X 1928 III R. 602/28) itd.

Głośny był inny wypadek, mianowicie wybuch prochowni wojskowej w Witkowicach pod Krakowem, w dniu 5 VI 1927, który spowodował ogromne szkody w domach w Krakowie i w okolicy, oraz wiele uszkodzeń cielesnych. Z powodu tego wypadku wdrożono szereg procesów odszkodowawczych, w których sądy I i II instancji, opierając się na ustalonem zapatrywaniu prawnem o nieodpowiedzialności państwa w tego rodzaju wypadkach, oddalały powództwo o odszkodowanie.

Jednak Sąd Najwyższy zmienił dotychczasowe zapatrywanie w tej kwestji i w orzeczeniach w tych sprawach zapadłych z 2 grudnia 1931 III I Rw. 121/31, 122/31, 123/31. 124/31, 125/31, 126/31, 126/31, 127/31, 128/31, 129/31, 130/31, 131/31, wyraził pogląd przeciwny i postawił tezę, że państwo wobec nieistnienia szczególnego przepisu wyjątkowego odpowiada za szkodę która ustanowione przez państwo organy zarządzają w wykonaniu czynności gospodarczych według ogólnych przepisów rozdziału XXX ustawy

cywilnej (o odpowiedzialności za szkodę) że do takich czynności natury gospodarczej należą zarówno urządzenia przez wojskowość schronów amunicyjnych, jak też fabrykacja, nabywanie i magazynowanie przez wojskowość w celu obrony państwa prochu strzelniczego i materjałów wybuchowych a roszczenia odnośne wskutek nieustanowienia szczególnej własności, dochodzone być mają stosownie do art. 98 Konstytucji i § 1338 w zwyklej drodze prawa", t. j. przed sądami powszechnemi.

Postawił też Sąd Najwyższy odnośnie do przytoczonego wypadku drugą tezę, mianowicie, że wojskowy schron amunicyjny stanowiący własność państwa, należy poczytywać za zakład zatwierdzony przez władzę (§ 364, 364 a. ustawy cywil.) i wybuch takiego schronu, jako pośrednie oddziaływanie na cudzą sferę prawną w sposób przekraczający zwykłą miarę, uzasadnia obowiązek państwa wynagrodzenia w zwykłej drodze sporu szkody, powstałej w sąsiednich rzeczach nieruchomych i ich przynależnościach.

Opieka nad naszymi śpiewakami skrzydlatemi.

Zbliża się znów urocza wiosna. Z nią powrócą do naszego kraju, z krajów ciepłych rzesze skrzydlatych śpiewaków. W lasach, gajach, na polach i łąkach odnowionych szatą zieloną i skąpanych wiosennem słońcem zaroi się od różnych ptaków, które swym śpiewem upiększają nam dni wiosenne, umilą nam pobyt wśród przyrody.

Ale ptaszki te tak ruchliwe i zawsze wesołe są także pożytecznemi myśliwcami na szkodników rolnika i tępią wszelakiego rodzaju owady, muchy itp. od rana do wieczora nieustannie latając po polach, drzewach i łąkach.

Dlatego zróbmy tym ptakom pobyt w naszym kraju przyjemny. Postarajmy się dla nich o dobre warunki życia. Najchętniej gnieżdżą ptaki w dziuplach, których coraz mniej u nas z powodu usuwania spróchniałych drzew. Budujmy więc dla tych ptaszków domki, aby mógły sobie tam usłać gniazdeczko dla przyszłego pokolenia.

Skrzynki takie powinny być przystosowane do wymagań danego gatunku ptaków.

Bardzo praktyczne rady, jak zbudować takie skrzynki dla ptaków, daje Kazimierz Grabowski—Swarządz—Poznań w swym artykule.

Uprawa tytoniu na Śląsku.

Śląska Izba Rolnicza komunikuje: „W myśl rozporządzenia ministra Skarbu o uprawie tytoniu w roku 1932, wolno na Śląsku uprawiać tytoń tylko w gminie Lubomji (pow. Rybnicki). Wszelkie dotychczasowe przepisy, rozporządzenia i ustawy w sprawie uprawy tytoniu pozostają nadal w mocy. Odnosi się to również do uprawy tytoniu kwiatowego: Nicotion affinis i Nicotiana sylvestris. Uprawa tytoni ozdobnych na cele wyłącznie zdobnicze jest dozwolona, obowiązuje jednak zgłoszenie uprawy u władz Monopolu Tytoniowego i władz skarbowych w czasie wiosennym, najpóźniej do 5 czerwca.

Porządek nabożeństw kościelnych.

(od dnia 17 marca do 20 marca br.)

Czwartek o godz. 6,15 za d. śp. Rudolfa Kucharczyka z kond.; o godz. 7,15 do Najśw. Serca w int. rodziny Kalnik (niem.); o godz. 8,15 msza św.

Piątek o godz. 6,15 na cześć Matki Boskiej Bolesnej z róży 46 (Rzechulka) o godz. 7,15 za zmarłych z Matek Chrześcijańskich z Kond. o godz. 7,45 za d. śp. Teodora Volkerta (niem).

Sobota o godz. 6,45 Parafjalna. Zakończenie rekolekcyj dla inteligencji, o godz. 8 za d. Józefa Niedzieli i rodziców z obuch stron. o godz. 10 w int. cechu stolarskiego na cześć św. Józefa z błog. i przem.

Niedziela o godz. 6,45 w int. Czeladników Katolickich. o godz. 8,30 w int. Mężów Katolickich. o godz. 10 za żyjących z Matek Chrześcijańskich (niem). o godz. 11,30 w int. Komitetu obchodu imienin marszałka Piłsudskiego z asystą.

—::—

Jak podnieść stan zdrowotny u dzieci szkolnych.

Ważną rzeczą jest omawiana już przedtem wysyłka dzieci na kolonje letnie w okolice podgórskie. Leczenie gruźlicy jest dłużej trwające i musi być konsekwentnie przez rodziców przeprowadzane. Leczenie musi być przeprowadzane przez lekarza, a nie tak, jak to nasi ludzie robią, że kupują przeróżne nic nie wartające zioła, do tego za drogie pieniądze od oszukujących ich agentów lub znachorów (kurfuszerów).

Takie oszukiwanie wychodzi tylko na zdrowie wspomnianych szarlatanów, żerują bowiem na naiwności i głupocie ludzkiej, a zdrowie dziecka chorego na tem cierpi (tak dużo się o tem pisze i ludziom tłumaczy, a ileż to naszych mieszkańców wierzy w Szewczyków lub innych znachorów?)

Osobny i ważny dział stanowią choroby serca, jakość choroby może również zbadać tylko lekarz. Jeżeli zauważymy, że dziecko skarży się na jakieś bóle, czy zmęczenie w okolicy serca, należy bezwzględnie szukać porady lekarskiej, nie obojętnem bowiem jest dla zdrowia, czy dziecko będzie, czy nie będzie n. p. szybko biegać, czy gimnastykować, skoro ma wadę serca. W takich razach lekarz przepisze odpowied. tryb życia, a rodzice stosują się do tego, ułatwią dziecku dalszy żywot i uchronią chore serce przed dalszemi powikłaniami.

(Ciąg dalszy nast.)

Doraźna pomoc dla handlu.

Wobec skutków kryzysu gospodarczego, rujnujących coraz bardziej cały handel polski, powstała konieczność ustalenia doraźnych środków ratunkowych, które, nie usuwając istotnej przyczyny wytworzonych stosunków — zupełnego zamierania ruchu handlowego, mogłyby jednak przynieść pewną ulgę i pomoc szerokim sferom kupieckim. Program tego rodzaju środków, opracowany przez Naczelną Radę Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego, został złożony Ministerstwu Przemysłu i Handlu, które ustosunkowało się przychylnie do tej inicjatywy. W związku z tem p. minister Zarzycki, uwzględniając odnośne wnioski zorganizowanego kupiectwa polskiego, zarządził zwołanie na dzień 18 bm. specjalnej narady z udziałem czynników oficjalnych przedstawicieli centralnych zrzeszeń kupieckich i samorządu gospodarczego doraźnego programu ratunkowego dla handlu i ustalenia odpowiednich środków działania. Zwołana konferencja na tle przygotowanych przez Naczelną Radę Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego konkretnych wniosków i propozycji, przyjść ma w wyniku podjęcie przez czynniki rządowe odpowiedniej akcji ratunkowej dla ułatwienia kupiectwu przetrwania krysysu.

—::—

Apel do wszystkich powstańców powiatu tarnogórskiego.

Powstańcy! Zbliża się wielki dzień imienin Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego.

Jak rokrocznie tak i w tym roku Związek Powstańców Śląskich Zarząd Powiatowy w Tarnowskich Górach zamierza dzień ten godnie uczcić i nadać uroczystości tej charakter specjalny. Wiadomo bowiem, iż uroczystości imieninowe obchodzone będą w niedzielę, dnia 20 marca br. Z tej to okazji Zarząd Powiatowy, zgodnie z powziętą uchwałą na zebraniu prezesów w dniu 2 II br. urządza w mieście Tarnowskie Góry wielką manifestację powstańczą.

Koledzy! Wzywamy Was wszystkich do gremialnego wzięcia udziału w wspomnianej manifestacji. W dniu dla nas tak uroczystym musimy zadokumentować naszą siłę liczebną i moralną naszej organizacji. Widok naszych karnych zastępów będzie najlepszą odpowiedzią dla tutejszych niemców, którzy głośno już mówią jakoby w Tarnowskich Górach powstańców, nie było. Koledzy! myśmy bardzo wiele już dali dowodów, że tam gdzie należało zadokumentować nasze jestestwo, tam nas nigdy nie brakło. I w tym wypadku Zarząd Powiatowy nie wątpi, że powstańcy nasi nie zawiodą i na apel swoich władz związkowych staną do szeregu jak jeden mąż.

A więc dewizą naszą w dniu 20 marca br. niech będzie „marsz do Tarnowskich Gór". Zbiórka dla wszystkich grup tut. powiatu w dniu 20 marca o godz. 10,30 wdłuż ulicy Sobieskiego obok Starostwa.

Do członków kolejarzy zwracamy się z apelem, by w dniu tym bezwarunkowo brali udział w szeregach powstańczych a nie w organizacjach zawodowych. W tej sprawie Zarząd poczynił już kroki u WPanów Naczelników tut. władz kolelejowych.

Zarząd.

—::—

Z pow. Tarn. Gór.

Piaseczna.

Samobójstwo ojca 9 dzieci. Dnia 14 br. o godz. 5,15 rano popełnił samobójstwo przez powieszenie się na strychu własnego domu Mika Ignacy urodz. 31 IV 1875r. w Piasecznej i tam zamieszkały hutnik bez zajęcia. Powód targnięcia się na życie jest krytyczne położenie finansowe, gdyż denat miał 9-cioro dzieci do wyżywienia nie mając na to znikąd przychodu. Zwłoki odstawiono do kostnicy celem przeprowadzenia przez Kom. lek. sekcji. Jak nas informują denat był nieco upośledzony na umyśle.

Świerklaniec. W ostatnich dniach z inicjatywy Naczelnika gminy p. Zejera zawiązał się pod jego przewodnictwem Komitet Obchodu Imienin I Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego. Komitet ten, starając się uniknąć jakich bądź kolwiek wydatków, przystąpił niezwłocznie do spełnienia powziętego zadania, ustalając program tej uroczystości na dzień 19 marca br. jak następuje.

O godzinie 8,30 rano zbiórka wszystkich organizacyj przed szkołą I poczem wymarsz pochodem do kościoła parafjalnego na uroczyste nabożeństwo. Po nabożeństwie powrót pochodem ku szkole I i rozwiązanie.

Wieczorem o godz. 18-tej na sali p. Niechwiejczyka akademja, na program której złożą się: referat kier. szkoły p. Nawrata, deklamacje dzieci szkolnych i występy Tow. Śpiewu „Akord".

Pozatem tego samego dnia o godzinie 17-tej odbędzie się również akademja w Chechle-Nowem, zorganizowaniem której zajął się miejscowy kierownik szkoły p. Dziurzyński.

Świerklaniec. (Kuchnia dla bezrobotnych.) Tutejsza kuchnia dla bezrobotnych wydała przecietnie 12,670 porcji jedzenia. Z kuchni korzystało przeciętnie 654 osób. Koszty jednej porcji czyli litra jedzenia wynosiły 0,15-zł.

Ogólny wydatek na ten cel wynosił 1911,38-zł. który pokryto częściowo z ofiar zebranych przez lokalny Komitet do Spraw Bezrobocia, zaś resztę przez gminę.

Lasowice. (Z walnego zebrania Związku Rodzicielskiego.) W niedzielę dnia 28 lutego br. odbył się na sali p. Wieliczki wiec rodzicielski połączony z walnem zebraniem Związku Rady Rodzicielskiej w Lasowicach. Po sprawozdaniu ustępującego zarządu z jego działalności w ubiegłym roku udzielono jemu absolutorjum. W skład nowego zarządu Związku Rady Rodzicielskiej weszli pp. Biegaj Karol jako prezes, Duda Ryszard jako wiceprezes, Reginek Karol jako sekretarz, Wilkówna Marja jako zast. sekretarza, Madejowa Franciszka jako skarbniczka, Morawiec, Piątek, Dunajewski. Brolowa, Kwaśniokowa jako ławnicy. Do komisji rewizyjnej wybrano pp. Jana Nowarę, Marję Biskupową i Haupkę.

Pan nauczyciel Reginek wygłosił referat o „Zdziczeniu młodzieży", po którym wywiązała się szeroka dyskusja nad sprawami szkolnemi, nad zachowaniem się młodzieży, nad rozdziałem cukru dla dzieci bezrobotnych itd. Podkreślono szczególnie sprawę konieczności rozbudowania gmachu szkolnego, który zwłasza od ostatnich lat okazuje się za mały wobec coraz większego rozwijania się gminy Lasowice.

SZARLEJ — W. PIEKARY

Na ulicy Kalwaryjskiej w Wielkich Piekarach na tle osobistych porachunków powstała bójka pomiędzy szwagrami Nalepą Franciszkiem z W. Piekar a Szułtajem Teodorem z Szarleja W czasie bójki Nalepa dwukrotnem pchnięciem nożem kieszonkowym zranił Szułtaja w głowę i szyję. W stanie groźnym odstawiono go do szpitala Spółki Brackiej w Szarleju, a Nalepę przytrzymała policja.

W dniu 19 bm. urządza Związek Strzelecki, oddział Szarlej z okazji imienin Marszałka Józefa Piłsudskiego nadzwyczajne uroczyste zebranie. Zebranie nie odbędzie się jak donosiliśmy w ostatnim numerze na sali p. Weissenberga ale natomiast na sali p. Grabowskiego i to o godz. 18-tej. Powtórnie zaprasza się wszystkich członków i sympatyków.

Dnia 13 bm. odbyło się przy udziale około 50 członków w lokalu p. Marcinka zebranie „Młodej Polski" które zaszczycił swoją obecnością Naczelnik Urz. Okręgowego p. Zembok. Po krótkiej, ale rzeczowej dyskusji prowadzonej zwłaszcza przez prezesa p. Warchomego zebranie zakończono hasłem „Cześć Ojczyźnie".

W niedzielę palmową, jak rokrocznie odśpiewa tow. śpiewu „Wanda" z Szarleja „Pasje św. Mateusza" podczas sumy. Parafjanie z zadowoleniem przysłuchują się występom tegoż tow.. które nie szczędzi pracy i często uświetla nabożeństwa swojemi występami.

To samo towarzystwo urządza w dniu 10 kwietnia br. na sali p. Kubańskiego „Wieczór Pieśni", z wzbogaconym i nowo wyćwiczonym programem. — Odśpiewany zostanie między innemi utworami znany walc J. Straussa: „Nad pięknym modr. Dunajem" z akompanjamentem orkiestry. Zarząd tow. śpiewu „Wanda" zwraca się do obywatelstwa z apelem o łaskawe poparcie, świetnie zapowiadającego się „Wieczoru".—

Dzięki staraniom Komitetu Rodzicielskiego Gimnazjum Szarlejskiego urządzono przedstawienie teatralne, na sali p. Kubańskiego, z którego czysty zysk przeznaczono na dożywianie biednych uczni tut. gimnazjum. Odegrano komedję Al. Fredry „Consilum Facultatis". Amatorzy z przyznanych im ról bez zarzutu się wywiązali, o czem świadczyły h u c z n e o k l a s k i publiczności. Podczas przerw przygrywała wesoło orkiestra gimnazjalna pod kierown. p. prof. Musiała.

Odp. redaktor na Szarlej i Wielkie Piekary Henryk Górecki w Szarleju

Elektro-Radio

właśc. B. Spika

KRÓLEWSKA HUTA

ul. Sienkiewicza — Róg Kazimierza 7.

Telefon 1505.

poleca po najniższych cenach amerykańskie i europejskie odbiorniki radjowe do sieci na baterje, głośniki, anody i akumulatory oraz bogaty skład wszelkiego radjosprzętu.

Reparacja i przebudowa wszelkich typów odbiorników szybko i tanio.

Magnesowanie i reparacja słuchawek i głośników oraz wykonanie wszelkich innych prac radjo- i elektrotechnicznych.

Solidna, tania a przytem fachowa obsługa

„SEDLACZKA" specjalności

Stary Tarnowicki

Kochanka

Gabinet

powszechnie znane i lubiane są znakomite.

Ogłoszenie.

W tutejszym rejestrze małżeńskich praw majątkowych wpisano dzisiaj pod nr. 296 małżonków Adolfa Paruzela inwalidy hutniczego i żony jego Florentyny z domu Guth oboje z Rybnej, że umową zawartą dnia 28 stycznia 1932 wykluczyli małżonkowie prawo zarządu i użytkowania majątku żony przez męża, do małżeństwa wniesionego i podczas małżeństwa nabyć się mającego.

Tarnowskie Góry, dnia 26 lutego 1932 r.

Sąd Grodzki.

Licytacja przymusowa.

Dnia 17 bm. o godz. 10 przedpołudn. będę sprzedawał w Tarn. Górach przed Hotelem „pod Lipami"

W różnych gatunkach i ilościach: wodę kolońską, perfumy, mydła toaletowe i do golenia, olejki, kremy, wodę do włosów, lak na paznokcie i. t. p. rzeczy

najwięcej dającemu za gotówkę.

Imiela, kom. sądowy.
w Tarnowskich Górach.

Dobrze i tanio

zakupisz wędliny, mięso, tłuszcze itp. w firmie

Kazimierz Brzostowski, Tarn. Góry

Lubliniecka 6. :—: Tel. 1008

Pierwszorzędne

wyroby mięsne i wędliny.

SPECJALNOŚĆ: **mieszanka wędlin**

dostarcza po cenach umiark.

JÓZEF DITTRICH, TARNOWSKIE GÓRY, Kaczyniec 22. — Tel. 1202

Hurtown. **Towary kolonjalne** Detalicz.

mąkę i krupy

dostarcza po cenach konkurencyjnych.

Fa. W. Borzucki.

Tarn. Góry. (pod laubami).

Fabryka wyrobów cukierniczych i czekoladowych

J. L. Markowicz

Tarn. Góry Tel. 1136

poleca swe wyroby w dużym wyborze w pierwszorzędnych gatunkach i po cenach najniższych.

Na święta Wielkanocne

polecam po najtańszych cenach:

mąkę wyborową, masło, jajka, dziennie świeże mleko litr 31 groszy oraz wszelkie inne artykuły spożywcze i kolonjalne.

Z powodu całkowitej wysprzedaży towarów krótkich daję możność takowy nabyć :—: **po cenach bajecznie niskich.** :—:

Polecam bieliznę damską i męską, krajową i Wiedeńską w najlepszych gatunkach, pierwszorzędne wykonanie, kołnierze damskie i męskie, krawaty, towary trykotowe, wstążki i hafty, wełnę, nici pończochy i skarpetki w największym wyborze. przybory do pisania i dużo innych rzeczy wszelkiego gatunku.

Kto raz spróbuje ten zawsze u Widery kupuje.

KAROL WIDERA

Skład towarów kolonjalnych, wyrobów tytoniowych i towarów krótkich. Tarn. Góry, Strzel 26.

KINO APOLLO

Od dzisiaj 16 marca 1932 r.

Narzeczona z Loterji

Komedja dźwiękowa.

w gł. roli JAENETTE MACDONALD.

Od piątku dnia 19 bm.

BEZIMIENNI BOHATEROWIE

100 procentowy polski film dźwiękowy.
Emocjująca treść filmu.
M. Boguda, A. Brodzisz, E. Bode. Z. Pogorzelska St. Jaracz.

Poszukuję mieszkanie
2 pokoje i kuchnię

Oferty z podaniem czynszu kierować należy do Redakcji Nowin **pod I. K. nr. 66.**

Młodsza panienka do dzieci

która by mogła równocześnie udzielać lekcje może się zgłosić. Oferty uprasza się składać w Red. Nowin.

Licytacja przymusowa.

We czwartek, dnia 17 marca 1932 r. o godz. 10, przedpołudn. będę sprzedawał w Tarnowskich Górach przed Hotelem „pod Lipami" publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:

3 bufety pokojowe, 1 szafę na książki, 1 biurko, 1 kredens pokoj., 1 kanapę skórzaną, 1 stół do wyciągania, 1 maszynę do pisania, 6 krzeseł (wybite skórą), 1 zegar stojący, 2 fotele skórzane, 1 pianino czarne, 9 stołów restaur. 54 krzeseł restaur. i 1 bufet restaur.

Imiela, komornik sądowy,
w Tarnowskich Górach.

Najtańszem i najdogodn. źródłem zakupu

SOLIDNYCH MEBLI

BRACIA JOJKO, Dom Mebli

Tarn. Góry.

Składajcie swoje oszczędności

W ODDZIALE MIEJSKIM

Komunalnej Kasy Oszczędności Powiatu

w Tarnowskich Górach, przy ul. Krakowskiej 12 (parter)

Kasa płaci najwyższe odsetki. Za wkłady Oszczędnościowe gwarantuje powiat tarnogórski **całym swoim majątkiem** nieruchomym i wpływami podatkowemi.

Oddział miejski załatwia wszelkie czynności wchodzące w zakres bankowości.
Otwiera rachunki bieżące (Konto korrent).
Inkaso weksli. — Zakup i sprzedaż walut zagranicznych i monet złotych.

SZUMKA

jest idealnym napojem, wyrabianym na białym cukrze i z najszlachetniejszych surowców, według długoletniej wypróbowanej praktyki. Pobudza apetyt i jest pożywna.

Nowouruchomiony tartak parowy

fabryka beczek i skrzyń

pod firmą

TONNEAU w Tarn. Górach w Karłoszow.

Telef. 78 (Carlshof)

sprzedaje w hurcie i det. wszelkie materj. drzewne, kantówki, belki, krokwie, deski, fele na ogrodzenie parkanów, oraz trociny i drzewo opałowe

po cenach umiarkowanych

jak również przyjmuje się drzewo okrągłe do przetarcia. (Lohnschnitt.)

Drogerja „pod Bocianem"

WŁADYSŁAW SZULGIT

Tarnowskie Góry, ulica Krakowska 17

Telefon 72.

POLECA PO CENACH NISKICH:

Pokosty — farby — lakiery — pendzle!

Skuteczne środki trujące na myszy i szczury

Mortëina tępi skutecznie szwaby, rusy i wszelkie robactwo. — „Mola" niszczy mole i wszelkie owady pod gwarancją.
„Wywabi" czyści wszelkie plamy

POPIERAJ

PRZEMYSŁ POLSKI!

Czytajcie i abonujcie

NOWINY.

Restauracja i Kawiarnia „Polonja"

TARNOWSKIE GÓRY, ul. Krakowska nr. 10

poleca dobrze pielęgn. piwa tyskie, wina, wódki i likiery.
Ciepłe i zimne potrawy o każdej porze.
ŚNIADANIA, OBIADY i KOLACJE.

Dziennie koncert orkiestry 3 p. ul. od godz. 19.30 do 1,30.

W każdą sobotę i niedzielę *DANCING.*

Przyjmuje zamówienia na bankiety, wieczorki itp.

CENY ZNIŻONE. *W. Szczupakowski.*

DRUKI

wszelkiego rodzaju

wykonuje

Drukarnia Polska, TARN. GÓRY, Rynek 13.

Red. odpow. W. Gruszka — Tarn. Góry.

Druk: DRUKARNIA POLSKA, TARN. GÓRY, Rynek 13, Telefon 1034